

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »J U D I T A«
za najbolju knjigu ili studiju o hrvatskoj književnoj baštini,
posebno o humanističko-renesansnoj u 2018. godini
dobio je

JOSIP BRATULIĆ

za knjigu
SVETOST I ČOVJEČNOST. RASPRAVE O HRVATSKOJ HAGIOGRAFIJI
Književni krug Split, 2018.

O b r a z l o ž e n j e :

Akademik Josip Bratulić obogatio je knjigom svojih studija *Svetost i čovječnost* hrvatsku hagiografiju. Uvelike zahvaljujući njemu, hrvatska je hagiografija išla ukorak sa suvremenim hagiografskim znanstvenim kretanjima i približila se, kako ispravno tvrdi recenzent dr. Zoran Ladić, »razini proučavanja europske hagiografije«.

Hagiografija je znanost koja istražuje, opisuje i objavljuje tekstove u književnom obliku o životu svetaca u ranom kršćanstvu, pretežito mučenica i mučenika. Kod Hrvata je hagiografija poznata i pod nazivom životopisi svetaca, odnosno žitija. Dugo vremena smatrala se pomoćnom povijesnom disciplinom i kao takva predavala se u sklopu studija povijesti. Zbog toga hrvatska historiografija nije imala ono mjesto u duhovnosti i cjelokupnoj kulturi Hrvata koje je po svome opsegu i sadržaju zasluživala. Možda je tome razlog i tematika vezana za kršćanstvo. No zahvaljujući i akademiku Bratuliću ova je znanstvena disciplina reafirmirana,

a ovom je knjigom dobila dostojan udžbenik. U predgovoru akademik Bratulić ističe: »Bilo je vremena kad nije bilo preporučeno, ili dopušteno, o svetim osobama pisati ili se baviti njihovim životom i djelom.«

»Osim tematike vezane za kršćanstvo u Hrvata«, ističe Bratulić, »i početke slavenske pismenosti, otvarale su se s vremenom i teme na hrvatskom znanstvenom polju vezane za svece, biblijske, ranokršćanske, suvremene. Naši pisci«, podvlači autor, »oni najstariji i oni današnji – od nepoznatih glagoljaša i njihovih prikazanja te Gospinih plačeva do Marka Marulića, od Petra Zoranića do Jurja Barakovića, od Jurja Habelića do Antuna Kanižlića, od Jerolima Kavanjina do Jurja Križanića, od Andrije Kačića Miošića do Josipa Jurja Strossmayera, i tako redom do suvremenih pjesnika, književnika, filologa, ljubitelja i poštovatelja i hrvatske riječi i hrvatske pisane i usmene tradicije – u Bibliji i u kršćanskoj povijesti, kojoj su svjedoci, imali su neiscrpno vrelo nadahnuća. Svako od tri naša pisma koja su nas kroz povijest obilježila bogatom raznolikošću: glagoljica, ćirilica, latinica, pronosilo je svjetlost spoznaje, znanja, suradnje i razumijevanja«, zaglavljuje autor.

Akademik Bratulić u knjizi *Svetost i čovječnost* obrađuje hrvatske srednjovjekovne tekstove, ali ne iz teološkog aspekta, već s historiografskoj motrišta. On pronalazi uzajamnu povezanost hagiografije i povijesnih vrela, kao npr. u legendi o kralju Zvonimiru, Svetome Jeronimu, Svetome Kvirinu i Svetima Ćirilu i Metodu. Ono što ističemo kao posebnu vrijednost ove knjige jest činjenica što je autor kao hagiografe i nacionalne prosvjetitelje predstavio i naše suvremenike, kao npr. Josipa Turčinovića, Franju Kuharića i Bonaventuru Dudu. Sljedeći krug, ništa manje važan u ovoj knjizi posvećen je pobožnosti i kultu Djevice Marije u hrvatskom narodu. Toj je temi posvećeno posebno poglavlje.

Čitatelje će sasvim sigurno oduševiti autorovo hagiografsko predstavljanje vrlo popularnih svetaca u hrvatskom narodu, svetoga Franje Asiškoga i svetoga Antuna Padovanskog. Neki autori do ove knjige nisu bili percipirani kao hagiografi, odnosno njihov doprinos hagiografiji prvi je uočio akademik Bratulić. To su npr. Bartol Kačić i Faust Vrančić.

Na kraju knjige autor je priložio esej o Matiji Vlačiću Iliriku pod naslovom »Jedna antihagiografija«. Bratulić je podvrgao stručnoj analizi Vlačićeva pitanja u *Katalogu i Magdeburškim centurijama*. »Trebalo je odgovoriti«, piše autor, »na sve prijekore koje je Vlačić uputio Rimu... Danas je Vlačićevo djelo otvoreno i filozofima i filolozima, teolozima i historičarima, jer je ono poticajno za sva ljudska razmišljanja o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.«

Smatramo kako je knjiga *Svetost i čovječnost* vrlo vrijedan doprinos hrvatskoj kulturi i znanosti te zaslužuje javno priznanje.

Potrebno je naglasiti kako je povjerenstvo imalo vrlo težak zadatak jer su svi pristigli radovi na ovogodišnji natječaj imali vrlo visoku stručnu vrijednost. Zbog toga im treba čestitati i svako od njihovih djela posebno predstaviti i stručno vrednovati.

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »D A V I D I A S«
za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike
u 2018. godini
dobio je

BORIS PERIĆ
za »Panorama der zeitgenössischen kroatischen Lyrik«,
MOST / THE BRIDGE / DIE BRÜCKE 1-2/2018.
(DHK, Zagreb, 2018.)

O b r a z l o ž e n j e :

Prethodne, 2018. godine, Nagrada »Davidias«, koja se dodjeljuje za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike ili najbolju knjigu, odnosno studiju inozemnog kroatista o hrvatskoj književnoj baštini, nije dodijeljena jer je Povjerenstvo za dodjelu Nagrade »odlučilo da se to priznanje ne dodijeli jer nijedna na natječaj prijavljena knjiga nije udovoljila kriteriju izvrsnosti koji spomenuta nagrada podrazumijeva«.

Na ovogodišnji natječaj stigla su dva izdanja: »Panorama der zeitgenössischen kroatischen Lyrik«, *Most / The Brigde / Die Brücke* 1-2/2018 (DHK, Zagreb, 2018.) i knjiga Barbare Kunzmann-Müller, *Hrvatski jezik u kontrastu* (Matica hrvatska, Zagreb, 2018.). Nažalost, unatoč iznimnoj vrijednosti knjige kroatistice, redovne profesorice u miru Humboldtova sveučilišta u Berlinu i bivše direktorice Instituta za slavistiku na tom sveučilištu dr. sc. Barbare Kunzmann Müller, ona nije mogla ući u konkurenciju za nagradu jer je riječ o knjizi koja se bavi lingvističkim i gramatičkim pitanjima, a ne hrvatskom književnom baštinom ili književnim prijevodima hrvatske književnosti na strane jezike.

Stoga je Povjerenstvo odlučilo dodijeliti Nagradu »Davidias« Borisu Periću za izniman prevoditeljski i priređivački pothvat: objavljivanje »Panorame suvremenog hrvatskog pjesništva« u dvobroju časopisa za međunarodne književne veze Društva hrvatskih književnika *Most / The Brigde / Die Brücke* 1-2/ 2018., koji već godina uspješno uređuje Davor Šalat (on je zajedno s Borisom Perićem odabrao pjesnike i pjesnikinje zastupljen u »Panorami«).

U »Panorami« je, na 454 stranice, pjesmama prepjevanima na njemački jezik zastupljeno 77 hrvatskih pjesnika, poredanih po abecedi: od Ivana Babića do Darije Žilić. Odabrani pjesnici po vremenu rođenja obasežu pola stoljeća: najstariji je Ivan Golub (1930.), a najmlađi Siniša Matasović (1980.). Svaki je pjesnik zastupljen sa po pet pjesama, tako da »Panorama« obuhvaća respektabilnih 385 pjesama. Gledano stilski i poetički, izbor je vrlo raznovrstan, a osim pjesama na hrvatskom jezičnom standardu Boris Perić je preveo i kajkavske i čakavske pjesme pojedinih autora, što je poseban prevoditeljski pothvat. No posrijedi je prevoditelj koji se već uspješno ogledao u tom zahtjevnom poslu: 2015. on je u časopisu *Most / The Brigade / Die Brücke* objavio prijevod hrvatske moderne kajkavske lirike u izboru Ernesta Fišera (»Moderne kroatische kajkavische Lyrik«), a prije dvije godine dobio je Nagradu »Davidias« za prijevod kanonskoga lirskog djela Miroslava Krleže *Balade Petrice Kerempuha / Die Balladen des Petrica Kerempuh* - »prvi je cjelovit prijevod te zbirke na njemački jezik, kojim je prevoditelj dostojno obilježio 80. obljetnicu prvoga i 70. obljetnicu drugoga, dopunjenoga izdanja, iz kojega polaze sva kasnija izdanja« (C. Pavlović, 2017.).

Boris Perić je rođen u Varaždinu 25. svibnja 1966. Završio je germanistiku i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Objavio je niz zapaženih književnih djela, kojima se smjestio u sam vrh suvremene hrvatske književnosti, koju osim vlastitim iznimnim autorskim darom obogaćuje i prijevodima njemačke književnosti na hrvatski jezik te prijevodima hrvatske književnosti na njemački jezik. S njemačkog jezika preveo je čitav niz autora i autorica, među kojima su Jaroschka, Loidolt, Spyri, Roth, Bernhard, Dorrie, Guardini, Hesse, Schulze, von Sacher-Masoch, Schnitzler, Toller, Keiser, Schutti...

Nagrada »Davidias«, u skladu sa svojim nazivom i svim slojevima koje u sebi to ime i ta nagrada nose, želi da hrvatska književna baština bude prepoznata na razini svjetske književne baštine te ustrajno potiče prevoditelje i inozemne nakladnike u promicanju hrvatske književne baštine, ali i hrvatske književnosti uopće. Književnik i prevoditelj Boris Perić još jednom je potvrdio da pripada među najvažnije prevoditelje i promicatelje hrvatske književnosti na njemački jezik te se pokazao zaslužnim dobitnikom ove prestižne nagrade.

Zagreb – Split, 22. travnja 2019.

Mirko Ćurić

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »S L A V I Ć«
za najbolji autorski knjigom objavljeni prvijenac
u 2018. godini
dobila je

MONIKA HERCEG
za knjigu
POČETNE KOORDINATE
SKUD »Ivan Goran Kovačić«, Zagreb, 2018.

O b r a z l o ž e n j e :

Pjesnički prvijenac *Početne koordinate* pjesnikinje Monike Herceg zaokruženi je niz od pedeset i osam pjesama, organiziranih u zoonimska potpoglavlja *Zmij-ske smrti (podrijetlo)*, *Ptičje smrti (bijeg)*, *Mačje smrti (izbjeglištvo)* i *Zečje smrti (povratak)*. Naslovi početne i zaključne pjesme *Pažljivo stupamo iza...* i *Voda je već odavno...*, izuzeti iz spomenutih poglavlja i također istaknuti u knjižnom kazalu, manifestna su točka otvaranja starog i zatvaranja novog ciklusa, susretište Kozmosa i Kaosa, mjesto onostranošumskog buđenja i uviranja u kozmičku pravdu – gdje se smrt, koja nije konačna, iznova ucrtava u početne koordinate.

Trinaest pjesma prvog poglavlja elegično predočava slike djetinjstva ujesen (berbu jabuka, grožda, kestena i gljiva, spravljanje knedli i gibanica, pranje rublja i ukuhanje zimnice, kopanje i štihanje, ispašu i sječu, gatanje i uricanje), upućujući na usporednu razgradnju porodice, vlastitog tijela i svekolike prirode, oko kojih hižni uroboros siše maglu iz božanskog vimena zemaljsko-nebeske praroditeljice. Kad njezin božanski sin zgromi zavičajni »krug nasljednih osobina« i »urođenih mana«, zbog čega u dvanaest sljedećih pjesama mjesni pijanci nakon prvotnog zatišja snatre »jedinstvenu kartu svijeta«, bezglasni lovci »namještaju oči u nišane«, neuhranjeni seljaci »večeraju vatru« i rakijom razrjeđuju »potkožni žamor predaka« zmijskom putanjom od sebesmrznuća do pretproljetne sunčeve pjege, misleći da bježe od pticoleta i mačjih jezika dok neman još sniva na dnu jezera, a »iz planina spušta se čopor vukova... i množe se bjesovi u ognjištima«. Slijedi šesnaest stihovanih snomorija o brizi, ljekarijama, molitvama, protuurocima, zagovorima, kletvama, prijetnjama, nemušnostima, kolosijecima, razglednicama

i svjetlokruzima, ukotvljenima u porodične bolesti, ludosti, sakatosti, opekline, odlaske, sumnje, tjeskobe, kazne, nesreće, pogibije, smrti, sprovode, tmuše. I baš kad sjećanje posustane pred posvemašnjim zaboravom, naizgled nepovratno izbjeglištvo rašiva se povratnim uskrsnućem u petnaest podnaslovnih pjesama o sramu, samorazgovoru, mikroekvilibriju, trećem oku, nesebičnosti, žrtvi, pomirenju i magiji, u kojima »zečje smrti« nisu ništa drugo doli »smrt kojom hranimo druge« i koja se »nehotice vrati i u nas« ako nas odgajaju »majčine ruke grube (...) i neuke«.

Prijetvornu, taštu, licemjernu, beskrupuloznu, nezasitnu, grabežljivu i traumatičnu suvremenu zbilju, autobiografski ozrcaljenu snoviđenjima, sjećanjima, propitkivanjima i relativiziranjima zavičajnosti, identiteta, odrastanja, smrtnosti i svrhe, beskompromisno uvjerena u demijuršku moć pjesništva, pjesnikinja nadahnuto, posvećeno, vjerodostojno i holistički potire šamanističkim jezičnim rekombinacijama, neživo-živi svijet oksimoronski kadrirajući u ovostranu onostranost.

Od dvanaest knjiga prvijenaca objavljenih 2018. i pristiglih 2019. godine na javni natječaj za Nagradu »Slavić« Društva hrvatskih književnika, među kojima su devet proznih i tri pjesnička djela, jednoglasnom odlukom tročlanoga prosudbenog povjerenstva (u sastavu Đuro Vidmarović, Mirko Ćurić i Lidija Bajuk) pjesmosbirka *Počete koordinate* Monike Herceg stoga je proglašena najboljim prvim objavljenim autorskim djelom u 2018. godini.

Zagreb – Split, 22. travnja 2019.

dr. sc. Lidija Bajuk